

ZALOZONE
TOWARZYSTWO
HISTORII

W ROKU 1896
MILOSNIKOW
I ZABYTEKOW

KRAKOWA

ul. św. JANA 12, 31-018 KRAKÓW

PKO Nr 35510-107 64-132

Komitet Opieki nad Kopcem J. Piłsudskiego

L.dz. ....

Kraków, dnia 24. II 1988 r.

Instytut Józefa Piłsudskiego
w Nowym Yorku

Panu Profesorowi Wacławowi Jędrzejewiczowi, Panu Prezesowi Stanisławowi Jordanowskiemu najserdeczniejsze pozdrowienia przesyłają członkowie Ogólnego Zebrania Komitetu Opieki nad Kopcem Józefa Piłsudskiego, zgromadzeni w auli Krakowskiego Oddziału PAN w dniu 24 lutego 1988 - jesteśmy sercem i myślą z Panami i ze wszystkimi członkami i współpracownikami Instytutu, realizującego Idee, którym i my dochowujemy wierności

Jaworski
Lipietowski Andrzej
Wierzejewski Stefan
Jan Adamski
Anne Fischer
Krzysztof Jędrzejewski
Danutka Kowacka
Andrzej Janowski
Lesław Dykacz
Zbigniew Walczyński
Roman Hnatowicz
Janina Nawrocka
J. M.
Henryk Lesotowski
Andrzej
Roman
Janina

Czyżowski
Anna
Marie Christian
Jerzy Borek
Henryk
Wojciech
P. Kromowski
JACEK MAREK
Andrzej Fischer
Adam
Jan - Robert
Henryk Borkowski
Mikołaj
M. Karczewski-Karol
Henryk
Janusz

Wit.
W. Ostrowski
Teresa Fischer
P. Pater
Dr. H. W. W.
A. Pater
Vanessa
Andrzej Fischer

S P R A W O Z D A N I Ez działalności Komitetu Opieki nad Kopcem J. Piłsudskiego w 1987r.PKO
„dla Komitetu IP”

Komitet Opieki nad Kopcem J. Piłsudskiego kontynuował zgodnie ze swym regulaminem prace związane z odbudową Kopca i sprawował nad nim stałą opieką jako nad miejscem Pamięci Narodowej i Zabytkiem Kultury ORAZ KULTYWOWAŁ tradycje patriotyczno-niepodległościowe.

1/ Prowadzone były systematyczne /bez przerwy zimowej/ zgodnie z przyjętym planem prace przy odnowie stożka Kopca .

Plan prac przy przebudowie pawilonu został znacznie przekroczony wyk. mn. nową instalację elektryczną ponownie uruchomiono instalację z ciepłą wodą, przebudowano wnętrze, zbudowano kominek.

Zakupiono narzędzia potrzebne do prac.

Wykonano kilkadziesiąt tablic kierunkowych wskazujących drogę do Kopca .

W pracach przy odnowie Kopca i pawilonu obok członków Komitetu uczestniczyła młodzież szkolna i harcerze .

/szczeg. sprawozdaniw z prac przedstawi v-ce przew.Kom.d/s tech.

Witold Tukałko/

2/ Co tydzień odbywały się zebrania środowe Komitetu w lokalu TMHiZ , w których uczestniczyło od kilkunastu do 35 osób.

3/ Zorganizowano Ogólne Zebranie Komitetu 25 II 87r, na którym zaproponowano do zatwierdzenia Wydziałowi TMHiZK obecne władze Komitetu.

Po śmierci ostatniego prezesa OK ZLP s.p. prof Tadeusza Strojnego w VI 87 , funkcję honorowego v-ce przew.Komitetu z ramienia środowiska Legionistów objął prof UJ Henryk Wereszycki.

Honorowym v-ce przew. z ramienia środowiska AK został ppłk Wiesław Żakowski.

4/ Decyzją Walnego Zgromadzenia TMHiZK 24 III 87 członek Komitetu Andrzej Marcinek wszedł w skład Komisji Kontrolującej Tow.

W składzie Wydziału Tow. pozostał przewodniczący Kom.J.Bukowski

5/ Zorganizowano Oplątek Komitetu na terenie Klasztoru OO Dominikanów,

6/ Komitet był organizatorem tradycyjnych uroczystości religijno-patriotycznych z okazji szczególnie doniosłych rocznic związanych z osobą J. Piłsudskiego /Msze św. w Katedrze i okolicznościowe wieczornice -21 III, 12V, 6VIII, 11XI, 5XII/

7/ Członkowie Komitetu wzięli udział w uroczystościach pogrzebowych ś.p. Tadeusza Strojnego v-ce przew. Komitetu, ś.p. płk Antoniego Sikorskiego legionisty w Warszawie i ś.p. Adama Nawrockiego członka Komitetu.

8/ Zorganizowano 2 mini wystawy:

podczas Walnego Zgromadzenia Tow. poświęconą budowie i renowacji Kopca i 11 XI w klasztorze OO Dominikanów poświęconą J. Piłsudskiemu.

9/ Podczas środowych zebrań członkowie sekcji środowiskowych Komitetu i zaproszeni goście dzielili się swymi wspomnieniami z Walk o Niepodleg. / m. Jan Dobrzański, Henryk Piotrowski, Adam Papeś, Władysław Jachniak/

10/ Z okazji 50 rocznicy zakończenia sypania Kopca wydano opracowaną przez Wojciecha Pęgla ulotkę obrazującą dzieje Kopca, oraz opracowaną przez Marie Christian informację o dotychczasowej działalności i zamierzeniach Komitetu.

11/ Utrzymywano stały kontakt z przedstawicielami Kościoła.

12/ Utrzymywano stałą łączność z Władzami Towarzystwa, instytucjami i urzędami wspomagającymi - szczególnie z Dyrekcją Miejskiego Parku i Ogrodu Zoologicznego.

Nawiązano kontakt z Radą Ochrony Pomników Walki i Męczeństwa, czyniąc starania o uzyskanie nowych tablic oznaczających Kopic jako Miejsce Pamięci Narodowej.

11/ Utrzymywano łączność z prasą katolicką wielokrotnie publikującą informacje o Kopcu i Komitecie, apele o udział w pracach przy odnowie Kopca. Apel ś.p. Tadeusza Strojnego do Legionistów o wstępowanie do Komitetu/w odpowiedzi złożyło akces 10 nowych Legionistów/

12/ Zainicjowano wizyty u Legionistów członków Komitetu.

13/ Skompletowano podstawowe dokumenty, w miejsce dokumentacji, która zniknęła wraz z poprzednim Zarządem min. uzyskano odpisy Regulaminu Komitetu, aktu przejęcia od PSS. Społem Pawilonu pod Kopcem, potwierdzenia wpisu Kopca do rejestru Zabytków.

Otrzymano z Urzędu Miasta niewielką część dokumentacji Komitetu zdeponowaną tam przez członka b. Zarządu Komitetu p. P. Boronia / część korespondencji przychodzącej i wychodzącej - gł. w odpisach i kserokopiach, oraz protokoły z zebrań Komitetu w 86r. /

14/ Gromadzono w archiwum pamiątki związane z Kopcem J. Piłsudskiego, zakupiono mn. w antykwariacie za 35 000 zł dokumenty z przedwojennego Komitetu Budowy Kopca.

15/ Komitet uzyskał zgodę na przeprowadzenie kwesty pod Kopcem w wyniku, której uzyskano 25 926 zł.

16/ Komitet wysyłał indywidualne podziękowania za wpłaty na subkonto Komitetu.

17/ Komitet w dniu Ogólnego zebrania 24 II 88 liczy 181 członków, w tym 40 z poza Krakowa wśród członków jest 18 legionistów. W okresie od poprzedniego Og. Zebr. / 25 II 87 / kiedy Komitet liczył 220 czł. złożyło akces do Komitetu 55 osób, a ubyło 95 członków z tego :

5 - zmarło.

47 - zrezygnowało z członkostwa.

8 - skreślono z listy na podstawie odzyskanej dokumentacji / dot. to osób, które już faktycznie nie były członkami Kom. /

37 - skreślono w wyniku weryfikacji / dot. to osób nieaktywnych - które ani razu nie uczestniczyły w zebraniach Komitetu, nie pracowały przy odnowie Kopca, ani nie wpłaciły datków na jego konserwację /.

Tylko 62 członków Komitetu / 34% / pojawiło się pod Kopcem w 87r.

72 członków / 40% / wpłaciło datki na odnowę Kopca.

25 - II - / 13% / zalega ze składkami TMHiZK za 87r. i lata wcześniejsze.

126 - II - / 70% / - II - za 88r.

Sekretarz Komitetu
Andrzej Fischer

"...Przystąpmy równocześnie wszyscy do budowy wspólnego pomnika - olbrzyma, który zamykałby w swych symbolicznych wymiarach całość bojów o Niepodległość, a zarazem i historię Polski, który byłby według słów wieszczki Kościołem narodowych pamiątek ... nazwijmy ten pomnik Kopcem Wolności ... byłby dla młodych serc polskich dzieci plastycznym elementarzem historii Polski, górą miłości Ojczyzny ..."

1932 r. F. Supergan
/inicjator sypania
kopców Odrodzonej Polski/

6 sierpnia 1934 roku uroczyste rozpoczęto prace nad sypaniem
Kopca Józefa Piłsudskiego, w dwudziestą
rocznicę legionowego czynu zbrojnego,

7 lipca 1937 roku ukończono jego budowę.

W tej MOGILE MOGIŁ składano ziemię z miejsc związanych z historią naszej Ojczyzny, ziemię z pobojuwisk, z miejsc męczeństwa i egzekucji, z kraju i całego świata, ziemię z dna Bałtyku i wysokich Andów. Dotychczas złożono uroczyste ziemię:

- sierpień 1935 r. - ziemię z 40 pobojuwisk legionowych
- 7 lipca 1937 r. - ziemię z 3000 urn z pobojuwisk 1794-1920
1945/46 r. - spod Lenino i Monte Cassino
- 22 marca 1981 r. - 15 ziem z II wojny światowej
- 4 październ. 1981r. - 34 ziemię z lat 1920 - 1945
- 2 październ. 1983r. - 10 ziem /1863r., lata 1939-45, 1982 r./
- 20 maja 1984 r. - 10 ziem z lat 1939 - 1945
- 18 maja 1985 r. - 24 ziemię aż po 1984 r.

x

14 kwietnia 1981 roku Kopiec Józefa Piłsudskiego został uznany
za Pomnik Pamięci Narodowej, a 22 czerwca 1981 r. zarejestrowany
jako zabytek.

INFORMACJA

o działalności i zamierzeniach Komitetu Opieki nad Kopcem
Józefa Piłsudskiego w pierwszym półroczu 1988r.

Komitet jest sekcją Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków
Krakowa. Powstał 23 czerwca 1980 roku /ao 9.08.86 r. działał jako
Obywatelski Komitet Opieki nad Kopcem Józefa Piłsudskiego/.

Regulamin Komitetu następująco określa cele jego działania:

"... a/ Odbudowa i stała opieka nad Kopcem Józefa Piłsudskiego,
b/ kultywowanie idei niepodległościowej, której symbolem
jest tenże Kopiec.

6. Komitet realizuje swoje cele przez:

- a/ organizowanie i koordynowanie prac konserwatorskich
związanych z Kopcem, w tym także gromadzenie funduszy
ze składek, zapisów oraz darów,
- b/ gromadzenie pamiątek i tworzenie dokumentacji naukowej
związanej z Kopcem i polskimi walkami niepodległościowymi,
- c/ urządzenie imprez o charakterze naukowym i popularyzator-
skim oraz publikowanie materiałów naukowych związanych
z Kopcem i tradycjami niepodległościowymi,
- d/ współdziałanie z instytucjami i organizacjami, którym
przyświecają podobne cele. ..."

Władze Komitetu powoływane są przez Wydział Towarzystwa, po konsul-
tacji z członkami Komitetu.

Aktualnie Zarząd Komitetu stanowią:

- Przewodniczący Komitetu dr Jerzy Bukowski hm
- Honorowy Viceprzewodniczący
Senior środowiska legionowego prof. Henryk Wereszycki
- Honorowy viceprzewodniczący
i Przewodn. Sekcji Kadetów II RP Tadeusz Roszkiewicz
- Honorowy Viceprzewodniczący
Senior środowiska AK w Krakowie ppłk Wiesław Żakowski
- Viceprzewodniczący
d/s Technicznych mgr inż. Witold Tukałło
- Sekretarz Komitetu Andrzej Fischer
- Skarbnik Komitetu Małgorzata Marcinek - Marek

Zebrania członków Komitetu odbywają się w każdą środę od godziny
16-tej, przy ul. św. Jana 12, 31018 Kraków
tel. 253 - 98

Roczna składka członkowska w Towarzystwie wynosi 200 zł + 5 zł dopłata
za legitymację, w Komitecie nie ma składek - wpłacamy dobrowolne
datki /Nazwa i numer konta PKO: Towarzystwo Miłośników Historii
i Zabytków Krakowa, Komitet Opieki nad Kopcem Józefa Piłsudskiego,
ul. św. Jana 12, 31 - 018 Kraków, PKO Nr 35510 - 10764 - 132
"dla Komitetu J.P."/

Komitet liczy 178 członków /na k.1987 r./. Dziękują sekcje:
Legionistów /19 osób/, Kadetów II Rzeczypospolitej, P.O.W.,
Żołnierzy Armii Krajowej.

=====

ODESZLI Z NASZEGO GRONA:

ś.p.prof. Tadeusz Strojny
2 pp IP
zm. 15 czerwca 1987r.

Wiceprzewodniczący Komitetu
Prezes Krakowskiego Oddziału Związku Legionistów Polskich

ś.p. Adam Nawrocki
zm. 22 listopada
1987 r.

ś.p.płk. Antoni Sikorski
zm. 18 listopada
1987 r.

Pozostaną na zawsze
w naszych myślach i sercach
Cześć Ich pamięci!

=====

Wieczornice historyczno - artystyczne

W 1987 r. przygotowano wieczornice:

- w rocznicę śmierci Marszałka Józefa Piłsudskiego
- wymarszu Pierwszej Kompanii Kadrowej
- wybuchu Powstania Warszawskiego
- Święta Niepodległości Ojczyzny 11 listopada.

W 1988 roku obok tradycyjnie czczonych rocznic zorganizowane
będą spotkania i odczyty w 220 rocznicę Konfederacji Barskiej
/luty 1768 roku/.

Uroczystości poprzedzą Msze św. w Katedrze Wawelskiej:

20 marca 1988 r.,	godzina 10 ⁰⁰	/imieniny J. Piłsudskiego 19 III/
12 maja 1988 r.,	" 18 ⁰⁰	/rocznica śmierci Marszałka/
5 sierpnia "	" 18 ⁰⁰	/wymarsz I Komp. Kadrowej /
11 listopada "	" 18 ⁰⁰	/Święto Niepodległości/
4 grudnia "	" 10 ⁰⁰	/rocznica urodzin Marszałka/

31 stycznia b.r. spotkamy się na Opłatku w klasztorze OO. Dominikanów,
Kraków, ul. Stolarska 12, godz. 16³⁰

Serdecznie z a p r a s z a m y
Przygotujemy kolejną uroczystość złożenia w Kopcu ziem z miejsc
pamięci narodowej /konieczna zgoda Wydz. Sp.-Admin. Urzędu Miasta/.

Działalność wydawnicza

Obok bieżącej informacji zamierzamy kontynuować
wydawanie "Sowińca" - pisma zawierającego materiały histo-
ryczne źródłowe jak i opracowania, wspomnienia, polemiki,
recenzje, sprawozdania i relacje, okolicznościowe pisma.

Prace konserwatorskie związane z Kopcem

Prowadzone są w każdą sobotę i niedzielę od godziny 11-tej, dojazd autobusem linii 134 do ZOO, a stamtąd ok. 10 minut pieszo /droga oznakowana/. Prace dotyczą samego Kopca, otoczenia wokół niego i pawilonu /w nim: sprzęt, ubrania robocze/. K a ż d y może wykonać pracę stosownie do swego wieku i siły: od zmiatania, zbierania chrustu, sprzątania pomieszczeń, po skarpowanie i przewożenie ziemi taczkami.

W 1987 roku: - wyskarpowano południowy stok na powierzchni ok. 1100 m², wymagało to przewiezienia około 2000 taczek ziemi.,

- pielęgnowanie żywopłotu u podstawy Kopca, dwukrotne przycięcie,

- nawożenie ziemi i wysianie trawy,

- wypełnianie ubytków obsuniętych stoków ziemią,

- przykrycie dwóch studzienek kanalizac. włazami,

- przygotowano 41 tablic informacyjnych.

- prace w pawilonie:

wytynkowanie wschodniej ściany, naprawa instalacji wodno-kanalizac. i uzyskanie ciepłej wody, przebudowa piwnicy na cele warsztatowe /likwidacja nieczynnych kablnic wc, likwidacja zbędnych ścianek działowych, nieczynnej instalacji wod.-kan./, wymiana instalacji elektrycznej /założenie 11 nowych lamp, 8 gniazd/, przerobienie drzwi na balkon i kraty /otwierana/, oczyszczenie ścian z lamperii i gipsowanie, wykonanie kominka.

Po zakończeniu prac przygotowawczych pawilon w miesiącach wiosennych zostanie odnowiony - prace malarskie.

W przyszłości część pomieszczeń zostanie przeznaczona na Muzeum Czynu Niepodległościowego.

Zbiory archiwalne, pamiątki niepodległościowe

Skromny zbiór - dokładnie skatalogowany - jest bardzo różnorodny: czasopisma i dzienniki z okresu międzywojennego i wychodzące aktualnie, głównie te pojedyncze numery, w których zamieszczono materiały dot. Kopca /nry Niedzieli, Przewocznika Katolickiego, Katolika/. Druki ulotne: zaproszenia, programy uroczystości patriot.-relig., przemówienia, homilie. Są także zdjęcia dokumentujące dawne wydarzenia i obecne. Prosimy gorąco o przekazywanie, udostępnianie różnych pamiątek, czy nawet tylko informowanie nas o ich posiadaniu.

X

KOPIEC I JEGO OTOCZENIE SĄ SWIADECTWEM NASZEJ NARODOWEJ ŚWIADOMOŚCI.

NIECH WYGLĄDAJĄ TAK, BY KAŻDY W ZADUMIE POCHYLIŁ CZOŁO

I ODDAŁ HOŁD TYM, KU CZCI KTÓRYCH USYPANO TE MOGIŁE.